

Határozatok Tára

MACIEJ SZPUNAR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. július 1.¹

C-638/19. P. sz. ügy

**Európai Bizottság
kontra**

**European Food SA,
Starmill SRL,
Multipack SRL,
Scandic Distilleries SA,
Ioan Micula,
Viorel Micula,
European Drinks SA,
Rieni Drinks SA,
Transilvania General Import-Export SRL,**

West Leasing SRL, korábban West Leasing International SRL

„Fellebbezés – Állami támogatás – Választottbíráskodás – Választottbíróság által egyes gazdasági szereplőknek megítélt kártérítés kifizetéséből eredő támogatás – Kétoldalú beruházási megállapodás – Az uniós jog alkalmazása”

I. Bevezetés

1. Az uniós jog és a befektetésekre vonatkozó választottbíráskodás jogának viharos találkozása számos kérdést vetett fel, amelyek rendezésére az Achmea ítélet² nem volt elegendő. A jelen ügy, amely ezt a konfliktusos viszonyt jelképezi, kedvező alkalmat kínál tehát a Bíróságnak arra, hogy – emlékeztetve ezen ítélet mögöttes logikájára – tovább pontosítsa a két tagállam között létrejött kétoldalú beruházási szerződéseken alapuló választottbírársági eljárások uniós joggal való összeegyeztethetőségének kérdését szabályozó elveket egy olyan választottbírársági eljárás különleges kontextusában, amelynek megindítására két tagállam között létrejött kétoldalú beruházási szerződés alapján, a választottbírársági eljárásban részes állam Európai Unióhoz való csatlakozását megelőzően került sor.

¹ Eredeti nyelv: francia.

² 2018. március 6-i ítélet (C-284/16, a továbbiakban: Achmea ítélet, EU:C:2018:158).

2. A befektetésekre vonatkozó választottbíráskodás és az állami támogatások jogának találkozási pontjában ez az ügy lehetőséget nyújt az Európai Bizottság EUMSZ 107. és EUMSZ 108. cikk szerinti hatásköre terjedelmének ebben az összefüggésben történő vizsgálatára is.

3. Fellebbezésével a Bizottság az Európai Unió Törvényszéke 2019. június 18-i European Food SA és társai kontra Bizottság ítéletének (T-624/15, T-694/15 és T-704/15, a továbbiakban: megtámadott ítélet, EU:T:2019:423) hatályon kívül helyezését kéri, amely ítéletben a Törvényszék megsemmisítette a Románia által nyújtott SA.38517 (2014/C) (korábbi 2014/NN) számú állami támogatásról – 2013. december 11-i választottbíróági ítélet a Micula kontra Románia ügyben – szóló, 2015. március 30-i (EU) 2015/1470 bizottsági határozatot (HL 2015. L 232., 43. o., a továbbiakban: vitatott határozat).

II. Jogi háttér

A. Az ICSID-egyezmény

4. Az államok és más államok állampolgárai közötti beruházási viták rendezéséről szóló, 1965. március 18-án kötött egyezmény (a továbbiakban: ICSID-egyezmény), amely Románia tekintetében 1975. október 12-én lépett hatályba, az 53. cikkének (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Az ítélet kötelező a felekre és semmiféle fellebbezésnek vagy bármilyen más jogorvoslatnak helye nincs, kivéve az Egyezményben biztosítottakat. Mindegyik fél köteles tartani magát az ítélet rendelkezéseivel, és eleget tenni azoknak [...]”

5. Az ICSID-egyezmény 54. cikkének (1) bekezdése előírja:

„Mindegyik Szerződő Állam az Egyezmény értelmében meghozott ítéletet kötelezőnek ismeri el, és a területén az említett ítélet által megállapított pénzübeni kötelezettségeknek úgy tesz eleget, mintha az saját bíróságának jogerős ítélete volna. [...]”

B. Az 1995. évi megállapodás

6. Az egyrészről az Európai Közösségek és tagállamaik, másrészről Románia közötti társulás létrehozásáról szóló Európa-megállapodás³ (a továbbiakban: 1995. évi megállapodás), amely 1995. február 1-jén lépett hatályba, a 64. cikkének (1) és (2) bekezdésében előírta:

„(1) E megállapodás megfelelő működésével összeegyeztethetetlenek a következők, amennyiben a Közösség és Románia közötti kereskedelmet érinthetik:

[...]

iii. bármely állami támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja, vagy torzíthatja a versenyt.

³ HL 1994. L 357., 2. o.; magyar nyelvű kiadás 11. fejezet, 59. kötet, 3. o.

(2) Az e cikkkel ellentétes bármely magatartást az [EUMSZ 101., EUMSZ 102. és EUMSZ 107. cikkben] foglalt szabályok alkalmazásából eredő kritériumok alapján kell elbírálni.”

7. Emellett az 1995. évi megállapodás 69. és 71. cikke arra kötelezte Romániát, hogy nemzeti jogszabályait hozza összhangba a közösségi vívmányokkal.

C. A BIT

8. A Svéd Királyság kormánya és a román kormány között 2002. május 29-én a beruházások előmozdítása és kölcsönös védelme céljára létrejött kétoldalú beruházási megállapodás (a továbbiakban: BIT) 2003. július 1-jén lépett hatályba, és a 2. cikkének (3) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Minden szerződő fél köteles a másik szerződő fél beruházói által megvalósított beruházásokkal kapcsolatban mindenkor tisztességes és méltányos bánásmódot biztosítani, továbbá önkényes vagy diszkriminatív intézkedésekkel nem akadályozza az említett beruházók ezen beruházásainak igazgatását, irányítását, fenntartását, használatát, haszonélvezetét vagy átruházását.”

9. Emellett a BIT 7. cikke előírja, hogy a beruházók és az aláíró országok közötti jogvitákat többek között az ICSID védnöksége alatt létrejött választottbíróóság előtt kell rendezni.

D. A csatlakozási szerződés és a csatlakozási okmány

10. A Bolgár Köztársaságnak és Romániának az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló, 2005. április 25-én aláírt szerződés⁴ értelmében Románia 2007. január 1-jén csatlakozott az Unióhoz.

11. A Bolgár Köztársaság és Románia csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unió alapját képező szerződések kiigazításáról szóló okmány⁵ (a továbbiakban: csatlakozási okmány) 2. cikke kimondja:

„A csatlakozás időpontjától kezdődően az eredeti szerződések rendelkezései és az intézmények [...] által [...] elfogadott jogi aktusok [...] Románia számára kötelezőek, és az említett szerződésekben, illetve az ebben az okmányban megállapított feltételekkel alkalmazandók [ebben] az [államban].”

12. A csatlakozási okmány V. mellékletének a „Versenypolitika” című 2. fejezete a következő rendelkezéseket tartalmazza:

„1. A csatlakozást követően, az új tagállamokban a csatlakozás időpontja előtt hatályba léptetett és ezt követően is alkalmazandó alább felsorolt támogatási programok és egyedi támogatások az [EUMSZ] [108]. cikkének (1) bekezdése szerinti létező támogatásnak minősülnek:

⁴ A Belga Királyság, a Cseh Köztársaság, a Dán Királyság, a Németországi Szövetségi Köztársaság, az Északi Köztársaság, a Görög Köztársaság, a Spanyol Királyság, a Francia Köztársaság, Írország, az Olasz Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Luxemburgi Nagyhercegség, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Holland Királyság, az Osztrák Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Portugál Köztársaság, a Szlovén Köztársaság, a Szlovák Köztársaság, a Finn Köztársaság, a Svéd Királyság, Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága (az Európai Unió tagállamai) valamint a Bolgár Köztársaság és Románia között, a Bolgár Köztársaságnak és Romániának az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződés (HL 2005. L 157., 11. o.).

⁵ HL 2005. L 157., 203. o.

- (a) az 1994. december 10-e előtt hatályba léptetett támogatások;
- (b) az e melléklet függelékében felsorolt támogatások;
- (c) azok a támogatások, amelyeket a csatlakozás időpontja előtt az új tagállam állami támogatásokat ellenőrző hatósága megvizsgált és a közösségi vívmányokkal összeegyeztethetőnek talált, és amelyekkel kapcsolatban a Bizottság a (2) bekezdésben meghatározott eljárás során úgy találta, hogy nem merül fel komoly kétség a támogatás [belső] piaccal való összeegyeztethetőségét illetően.

Minden olyan, a csatlakozás időpontja után is alkalmazandó intézkedést, amely állami támogatásnak minősül és nem felel meg a fenti feltételeknek, a csatlakozástól az [EUMSZ] [108] cikke (3) bekezdésének alkalmazása során új támogatásnak kell tekinteni.

[...]

5. Románia vonatkozásában az (1) bekezdés c) pontját csak azokra a támogatásokra kell alkalmazni, amelyeket Románia állami támogatásokat ellenőrző hatósága az után az időpont után vizsgált meg, miután a Bizottság – Románia csatlakozási tárgyalások kapcsán vállalt kötelezettségeinek folyamatos ellenőrzése alapján meghozott – határozata szerint Románia államitámogatás-végrehajtási nyilvántartása a csatlakozást megelőző időszakban kielégítő szintet ért el. A nyilvántartás akkor tekinthető kielégítő szintűnek, ha Románia bizonyítja az állami támogatások teljes körű és megfelelő ellenőrzésének következetes alkalmazását az országban nyújtott valamennyi támogatási intézkedés vonatkozásában, beleértve azt is, hogy az állami támogatásokat ellenőrző hatósága teljes mértékben és pontosan megindokolt határozatokat fogad el és hajt végre, valamennyi intézkedés állami támogatási jellegének alapos értékelésével és az összeegyeztethetőségi kritériumok helyes alkalmazásával.

A Bizottság – a [belső] piaccal való összeegyeztethetőséget illető komoly kétség alapján – kifogást emelhet minden olyan támogatási intézkedéssel szemben, amelyet a 2004. szeptember 1-je és a Bizottságnak a támogatás-végrehajtási nyilvántartás kielégítő szintjét megállapító fenti határozatában rögzített időpont közötti előcsatlakozási időszakban nyújtanak. A Bizottság kifogást emelő határozatát a 659/1999/EK rendelet^[6] szerinti hivatalos vizsgálati eljárást kezdeményező határozatnak kell tekinteni. Ha a csatlakozás időpontja előtt hoznak ilyen határozatot, a határozat csak a csatlakozás időpontjában lép hatályba.

Amennyiben a Bizottság a hivatalos vizsgálati eljárás kezdeményezését követően elutasító határozatot fogad el, a Bizottság úgy határoz, hogy Romániának minden szükséges intézkedést meg kell tennie azért, hogy a támogatást a kedvezményezett ténylegesen visszafizesse. A visszafizetendő támogatás összege magában foglalja a 794/2004/EK rendelettel^[7] összhangban megállapított mértékű és ugyanazon időponttól fizetendő kamatot.”

⁶ Az [EUMSZ] 108. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i tanácsi rendelet (HL 1999. L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.).

⁷ A 659/1999 tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló 2004. április 21-i bizottsági rendelet (HL 2004. L 140., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 4. kötet, 3. o.; helyesbítés: HL 2011. L 114., 7. o.).

III. A jogvita előzményei és a vitatott határozat

13. A jogvita előzményeit a megtámadott ítélet 1–42. pontja ismertette, és azok a jelen eljárás szempontjából a következőképpen foglalhatók össze:

14. A román hatóságok 1998. október 2-án elfogadták a 24/1998 sürgősségi kormányrendeletet (a továbbiakban: EGO 24), amely a kiszolgáltatott helyzetű régiókban bizonyos ösztönzőket, többek között olyan eszközöket biztosított meghatározott, tartós befektetői tanúsítvánnyal rendelkező befektetők számára, mint a gépekre kivetett vámok és hozzáadottérték-adó megfizetése alóli mentesség és a nyersanyagokra kivetett vámok visszatérítése, valamint a társasági adó megfizetése alóli mentesség azon időszak alatt, amíg az érintett területet kiszolgáltatott helyzetű régióknak nyilvánította.

15. A román kormány 1999. március 25-i határozatában, amely 1999. április 1-jén lépett hatályba, a Bihar megyei Ștei-Nucet bányászati területét tíz évre kiszolgáltatott helyzetű régióknak nyilvánította.

16. Az 1995. évi megállapodás szerinti harmonizációs kötelezettségének betartása érdekében Románia 1999-ben elfogadta az állami támogatásokról szóló, 143/1999. számú törvényt, amely 2000. január 1-jén lépett hatályba. E törvény, amely az 1995. évi megállapodás 64. cikkében és az EUMSZ 107. cikkben foglaltakkal megegyező módon határozta meg az állami támogatás fogalmát, a Consiliul Concurenței (versenytanács, Románia) jelölte ki a Románia által a vállalkozásoknak nyújtott állami támogatások összeegyeztethetőségének értékeléséért felelős, állami támogatásokat felügyelő nemzeti hatóságként.

17. A versenytanács 2000. május 15-én elfogadta a 244/2000 határozatot, amelyben megállapította, hogy az EGO 24 szerint kínált bizonyos ösztönzőket állami támogatásnak kell tekinteni, és meg kell szüntetni.

18. 2000. július 1-jén a 75/2000 sürgősségi kormányrendelet módosította az EGO 24-et (a továbbiakban együttesen: EGO).

19. A versenytanács a Curtea de Apel Bucureștihez (bukaresti ítélőtábla, Románia) benyújtott keresetében vitatta, hogy a 75/2000 sürgősségi kormányrendelet elfogadása ellenére nem hajtották végre a 244/2000 határozatát. E keresetet a bíróság 2001. január 26-án elutasította, és ezt a határozatot az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfelsőbb semmítő- és ítélőszék, Románia) a 2002. február 19-i határozattal helybenhagyta.

20. Ioan és Viorel Micula – az elsőfokú eljárás felperesei – Romániában lakóhellyel rendelkező svéd állampolgárok, akik a többségi részvényesei a European Food and Drinks Groupnak, amely Bihar megyében (Románia) a Ștei-Nucet régióban élelmiszer és italok előállításával foglalkozik. A European Food SA, a Starmill SRL, a Multipack SRL, a Scandic Distilleries SA, a European Drinks SA, a Rieni Drinks SA, a Transilvania General Import-Export SRL és a West Leasing SRL (korábban West Leasing International SRL) – amelyek maguk is az elsőfokú eljárás felperesei – a European Food and Drinks Grouphoz tartoznak.

21. A European Food a 2000. június 1-jén, a Starmill és a Multipack pedig a 2002. május 17-én kapott tartós befektetői tanúsítvány alapján beruházásokat valósított meg Ștei-Nucet bányászati térségében.

22. Az Unió 2000 februárjában csatlakozási tárgyalásokat kezdett Romániával. Az említett tárgyalások keretében az Unió a 2001. november 21-i közös álláspontban megállapította, hogy Romániában „van néhány olyan már fennálló és új összeegyeztethetetlen támogatási rendszer, amelyet nem hoztak összhangba a közösségi vívmányokkal”, ideértve „az [EGO] alapján biztosított eszközöket”.

23. Románia 2004. augusztus 26-án, megállapítva, hogy „[a]z állami támogatásokra vonatkozó közösségi szabályokban foglalt feltételeknek való megfelelés, valamint a versenypolitikáról szóló 6. fejezet szerinti tárgyalások lezárása érdekében az ezen a területen a közösségi vívmányokkal összeegyeztethetetlen, nemzeti jogban meghatározott állami támogatás minden formáját meg kell szüntetni”, az EGO alapján biztosított összes ösztönzőt a társasági adóra létrehozott eszköz kivételével hatályon kívül helyezte. E hatályon kívül helyezés 2005. február 22-én lépett hatályba.

24. 2007. január 1-jén Románia belépett az Unióba.

25. 2005. július 28-án az elsőfokú eljárás öt felperese, azaz Ioan és Viorel Micula, a European Food, a Starmill és a Multipack (a továbbiakban: a választottbíróági eljárás felperesei) a BIT 7. cikkének megfelelően választottbíróág felállítását kérelmezte az EGO szerinti ösztönzők visszavonása által okozott kár megtérítése érdekében.

26. A 2013. december 11-i választottbíróági ítéletben (a továbbiakban: választottbíróági ítélet) a választottbíróág megállapította, hogy Románia – azáltal, hogy az EGO szerinti ösztönzőket hatályon kívül helyezte – elmulasztott a beruházások tekintetében tisztességes és méltányos bánásmódot biztosítani, és arra kötelezte Romániát, hogy kártérítés címén 791 882 452 román lejt (RON) (hozzávetőleg 178 millió euró) fizessen a választottbíróági eljárás felperesei részére.

27. A Bizottság szervezeti egységei 2014. január 31-i levelükben tájékoztatták a román hatóságokat, hogy a választottbíróági ítéletben foglaltak bármilyen módon történő teljesítése, illetve a választottbíróági ítélet bármilyen módon történő végrehajtása új támogatásnak minősül, így azt be kell jelenteni a Bizottságnak.

28. 2014. február 20-án a román hatóságok tájékoztatták a Bizottság szervezeti egységeit, hogy a választottbíróági ítéletben foglaltakat részben teljesítették azzal, hogy a választottbíróág által a választottbíróági eljárás felpereseinek megítélt kártérítés egy részét beszámították a European Food román hatóságokkal szemben fennálló adókötelezettségeibe.

29. A Bizottság 2014. május 26-án elfogadta a C(2014) 3192 határozatot, amelyben a 659/1999 rendelet 11. cikkének (1) bekezdése alapján felhívta Romániát, hogy mindaddig, amíg a Bizottság végleges határozatot nem hoz az említett állami támogatás belső piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozóan, haladéktalanul függesszen fel minden olyan intézkedést, amely a választottbíróági ítélet teljesítéséhez, illetve végrehajtásához vezethet, tekintve, hogy ez jogellenes állami támogatásnak minősülne.

30. 2014. október 1-jei levelében a Bizottság tájékoztatta Romániát, hogy a választottbíróági ítéletben foglaltak Románia által 2014 elején történt részleges teljesítése, valamint a választottbíróági ítéletben foglaltak további teljesítése, illetve annak további végrehajtása tekintetében az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról határozott.

31. A román hatóságok szerint a választottbírószági ítéletben foglaltakat teljes mértékben teljesítették.

32. 2015. március 30-án a Bizottság elfogadta a vitatott határozatot, amelyben megállapította, hogy a választottbírószág által a Viorel Micula és Ioan Micula testvérekből, illetve a European Food, a Starmill, a Multipack, a Scandic Distilleries a European Drinks, a Rieni Drinks, a Transilvania General Import-Export és a West Leasing vállalatokból álló egyetlen gazdasági egységnek megítélt kártérítés az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősül, és azt vissza kell fizetni.

IV. A Törvényszék előtti eljárás és a megtámadott ítélet

33. A Törvényszék Hivatalához 2015. november 6-án, 30-án és 28-án benyújtott keresetlevelekkel a European Food, a Starmill, a Multipack és a Scandic Distilleries a T-624/15. sz. ügyben, Ioan Micula a T-694/15. sz. ügyben, Viorel Micula, valamint a European Drinks, a Rieni Drinks, a Transilvania General Import-Export és a West Leasing pedig a T-704/15. sz. ügyben keresetet indítottak a vitatott határozat megsemmisítése iránt. A Törvényszék engedélyezte a Spanyol Királyság és Magyarország beavatkozását a Bizottság kérelmeinek támogatása végett. A Törvényszék e három ügyet az eljárási szabályzatának 68. cikke alapján az eljárást befejező határozat meghozatala céljából egyesítette.

34. Az első fokon előterjesztett keresetük alátámasztása érdekében a felperesek nyolc jogalapra hivatkoztak, amelyek közül néhány jogalap több részre oszlott.

35. A megtámadott ítéletben a Törvényszék egyrészt helyt adott a T-624/15. és a T-694/15. sz. ügyben előterjesztett második jogalap első részének, valamint a T-704/15. sz. ügyben előterjesztett első jogalap első részének, amely a Bizottság hatáskörének hiányán és az uniós jognak a Románia uniós csatlakozása előtti helyzetekre való alkalmazhatatlanságán alapult. E tekintetben a Törvényszék az említett ítélet 59–93. pontjában megállapította, hogy a vitatott határozat elfogadásával a Bizottság az e csatlakozás előtt megvalósult tényekre visszamenőlegesen gyakorolta az EUMSZ 108. cikken és a 659/1999 rendeleten alapuló hatáskörét, és hogy ennél fogva a Bizottság nem minősíthette volna a szóban forgó intézkedést az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdése értelmében vett „állami támogatásnak”.

36. Másrészt a Törvényszék helyt adott a T-624/15. és a T-694/15. sz. ügyben előterjesztett második jogalap második részének, valamint a T-704/15. sz. ügyben előterjesztett második jogalap első részének, amelyek a választottbírószági ítéletnek az EUMSZ 107. cikk értelmében vett „előnynek” vagy „támogatásnak” történő hibás minősítésén alapultak. E tekintetben a Törvényszék a megtámadott ítélet 94–111. pontjában megállapította, hogy a vitatott határozat – legalábbis az uniós jog Romániában való hatálybalépését megelőző időszak tekintetében – annyiban jogellenes, amennyiben a választottbírószág által az ösztönző adóügyi intézkedések visszavonásából eredő károk kompenzálására megítélt kártérítést az említett rendelkezés értelmében vett „előnynek” és „támogatásnak” minősítette.

37. Következésképpen a Törvényszék teljes egészében megsemmisítette a vitatott határozatot, anélkül hogy megvizsgálta volna a jogalapok többi részét vagy a többi jogalapot.

V. A Bíróság előtti eljárás és a felek kérelmei

38. Fellebbezésében a Bizottság – a Lengyel Köztársaság támogatásával – azt kéri, hogy a Bíróság:

- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;
- utasítsa el a T-704/15. sz. ügyben felhozott első jogalap első részét és a második jogalap első részét, valamint a T-624/15. és a T-694/15. sz. ügyben felhozott második jogalap első és második részét;
- utalja vissza a T-624/15., T-694/15. és T-704/15. sz. egyesített ügyeket a Törvényszék elé, és
- a költségekről jelenleg ne határozzon.

39. A Spanyol Királyság válaszbeadványában azt kéri, hogy a Bíróság:

- adjon helyt a fellebbezésnek, helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, és utasítsa el az első fokon előterjesztett keresetet mint elfogadhatatlant, továbbá
- másodlagosan adjon helyt a fellebbezésnek, helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet, és utasítsa el az első fokon előterjesztett keresetet mint megalapozatlant.

40. A European Food, a Starmill, a Multipack és a Scandic Distilleries, valamint Ioan Micula (a továbbiakban: European Food és társai) azt kérik, hogy a Bíróság:

- utasítsa el a fellebbezést;
- másodlagosan semmisítse meg a vitatott határozatot;
- harmadlagosan utalja vissza az ügyeket a Törvényszék elé;
- a Bizottságot és a beavatkozó feleket kötelezze saját költségeik, valamint a European Food és társai részéről az elsőfokú eljárásban és a fellebbezési eljárásban felmerült költségek viselésére.

41. Viorel Micula, a European Drinks, a Rieni Drinks, a Transilvania General Import-Export és a West Leasing (a továbbiakban: Viorel Micula és társai) azt kérik, hogy a Bíróság:

- utasítsa el a fellebbezést;
- másodlagosan adjon helyt a T-704/15. sz. ügyben az elsőfokú eljárásban felhozott második jogalaphoz, és ennél fogva semmisítse meg a vitatott határozatot;
- harmadlagosan utalja vissza az ügyeket a Törvényszék elé;
- a Bizottságot kötelezze saját költségei, valamint a Viorel Micula és társai részéről az elsőfokú eljárásban és a fellebbezési eljárásban felmerült költségek viselésére, és
- Magyarországot és a Spanyol Királyságot kötelezze az elsőfokú eljárásban és a fellebbezési eljárásban felmerült saját költségeik viselésére.

42. Csatlakozó fellebbezésével a Spanyol Királyság, amelyet a Lengyel Köztársaság támogat, azt kéri, hogy a Bíróság:

- helyezze hatályon kívül a megtámadott ítéletet;
- utasítsa el az első fokon előterjesztett keresetet mint elfogadhatatlant, és
- a European Foodot és társait, valamint Viorel Miculát és társait kötelezze a költségek viselésére.

43. A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság adjon helyt a csatlakozó fellebbezésnek.

44. A European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai azt kérik, hogy a Bíróság utasítsa el a csatlakozó fellebbezést, és kötelezze a Spanyol Királyságot, a Bizottságot és a beavatkozó feleket a csatlakozó fellebbezéssel kapcsolatban felmerült saját költségeik viselésére, továbbá a Spanyol Királyságot kötelezze a European Food és társai, valamint a Viorel Micula és társai részéről a csatlakozó fellebbezés keretében felmerült költségek viselésére.

45. A Bíróság előtt a Bizottság, a Spanyol Királyság, a Lengyel Köztársaság, a European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai a fellebbezésre és a csatlakozó fellebbezésre vonatkozóan írásbeli észrevételeket tett.

46. A 2021. április 20-án tartott tárgyaláson a Bizottság, a Németországi Szövetségi Köztársaság, a Spanyol Királyság, a Lett Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai nevében terjesztettek elő szóbeli észrevételeket.

VI. Elemzés

47. Az elemzésemet az EU-n belüli BIT-en alapuló választottbírósi eljárásoknak az uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozó csatlakozó fellebbezés vizsgálatával kezdem, amely, ha annak helyt kellene adni, az első fokon benyújtott kereset elfogadhatatlanságát eredményezné. Mivel úgy vélem, hogy a csatlakozó fellebbezés alátámasztására felhozott jogalapokat el kell utasítani, ezt az elemzést a fellebbezés vizsgálatával folytatom, amely a Bizottság állami támogatások joga alapján fennálló hatáskörének kérdését egy állam Unióhoz való csatlakozásával összefüggésben vizsgálja.

A. A csatlakozó fellebbezésről

48. Csatlakozó fellebbezésével a Spanyol Királyság – amelyet e tekintetben a Bizottság és a Lengyel Köztársaság az írásbeli észrevételeikben támogat – arra hivatkozik, hogy a szóban forgó választottbírósi eljárás és az azt követő választottbírósi ítélet a Bíróság által az Achmea ítéletben kialakított elvek alapján sérti a kölcsönös bizalom elvét és az uniós jog autonómiáját. Ebből következik, hogy az elsőfokú eljárás felpereseinek nem fűződött semmilyen jogos érdeke az eljáráshoz, mivel ők a vitatott határozat megsemmisítését egy, az EUSZ 19. cikkel, valamint az EUMSZ 267. és EUMSZ 344. cikkel ellentétes választottbírósi ítélet végrehajtása érdekében kérik.

1. A csatlakozó fellebbezés elfogadhatóságáról

49. A European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai azt állítják, hogy a Spanyol Királyság által benyújtott csatlakozó fellebbezés elfogadhatatlan.

50. Először is a Spanyol Királyság nem jogosult az eljárásban a Bíróság eljárási szabályzatának 172. cikke értelmében vett ellenérdekű félként részt venni, tehát abban nem nyújthat be csatlakozó fellebbezést.

51. E tekintetben megjegyzem, hogy a European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai a 2020. március 17-i levelükben már kérték, hogy a Bíróság zárja ki a Spanyol Királyságot a jelen eljárásból mint abban részes fél, mivel e tagállamnak nem sikerült bizonyítania, hogy az eljárási szabályzat 172. cikke értelmében érdekelt a fellebbezésnek való helyt adásban vagy a fellebbezés elutasításában. 2020. március 29-i levelében a Bíróság Hivatala – miután a Bíróság elnöke az előadó bíró és a főtanácsnok meghallgatását követően határozatot hozott – a feleket a kérelmüknek lényegében azzal az indokkal történő elutasításáról tájékoztatta, hogy a Spanyol Királyságnak – mivel a Bíróság alapokmányának 40. cikke értelmében számára mint tagállam engedélyezték, hogy beavatkozzon az elsőfokú eljárásba – automatikusan érdeke fűződik a fellebbezésnek való helyt adáshoz vagy a fellebbezés elutasításához.

52. Egyrészt ugyanis a Bíróság ítélezési gyakorlatából kitűnik, hogy a kérelmek Törvényszék általi elutasítása elegendő ahhoz, hogy az érintett fél igazolja a fellebbezésnek való helyt adáshoz vagy a fellebbezés elutasításához fűződő érdekét.⁸ Mivel a Spanyol Királyság a Törvényszék előtt az elsőfokú eljárás felperesei által benyújtott keresetek elutasítását kérte, e tagállam az eljárási szabályzat 172. cikke értelmében szükségszerűen érdekelt a fellebbezésnek való helyt adásban vagy a fellebbezés elutasításában.

53. Másrészt mindenesetre a Bíróság alapokmánya 40. cikkének első bekezdése és 56. cikkének harmadik bekezdése „privilegizált felperes” jogállást biztosít a tagállamok számára, amely mentesíti őket az uniós bíróságok előtti fellebbezés – és így a csatlakozó fellebbezés – benyújtásához fűződő érdekük igazolása alól.⁹

54. Másodszor, az eljárási szabályzat 178. cikkének (3) bekezdése értelmében a csatlakozó fellebbezés elfogadhatatlan, mivel az egyrészt a Spanyol Királyság által a fellebbezéssel kapcsolatban benyújtott válaszbeadványban előadottakkal azonos érvek megismétlésére, illetve az annak keretében kifejtettekre történő hivatkozásra szorítkozik, másrészt azonban a jogvita tárgyának kiterjesztésére irányul.

55. Igaz, hogy az e tagállam által a csatlakozó fellebbezésben és a fellebbezéssel kapcsolatban benyújtott válaszbeadványban megfogalmazott érvek hasonlóak. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a csatlakozó fellebbezéssel a Spanyol Királyság a Törvényszékhez benyújtott kereset elfogadhatóságát kérdőjelezi meg. Márpedig a Bíróság ítélezési gyakorlata szerint a Bíróságnak szükség esetén hivatalból kell határoznia az első fokon benyújtott kereset elfogadhatatlanságára alapított jogalapról.¹⁰

⁸ Lásd: 2018. június 14-i Makhlouf kontra Tanács ítélet (C-458/17 P, nem tették közzé, EU:C:2018:441, 32. pont).

⁹ 2011. december 21-i Franciaország kontra People's Mojahedin Organization of Iran ítélet (C-27/09 P, EU:C:2011:853, 45. pont). Lásd még: Wathelet, M., Wildemeersch, J., *Contentieux européen*, Larcier, 2014, 488. o.

¹⁰ Lásd: 2019. július 29-i Bayerische Motoren Werke és Freistaat Sachsen kontra Bizottság ítélet (C-654/17 P, EU:C:2019:634, 44. pont).

56. Ennélfogva, még ha feltételezzük is, hogy átfedések vannak a Spanyol Királyság válaszbeadványa és a csatlakozó fellebbezés között, a Bíróságnak hivatalból meg kellene vizsgálnia az elfogadhatóság kérdését, mivel az vitatható, ha e tagállamnak a Bizottság, a Németországi Szövetségi Köztársaság, a Lett Köztársaság és a Lengyel Köztársaság által e tekintetben támogatott érvelését el kellene fogadni.

57. Ilyen körülmények között úgy vélem, hogy minden esetben meg kell vizsgálni a csatlakozó fellebbezés keretében előadott azon különböző érveket, amelyekkel a Spanyol Királyság az első fokon benyújtott kereset elfogadhatatlanságát kívánja bizonyítani.

2. A csatlakozó fellebbezés érdeméről

58. A Spanyol Királyság három érvet hoz fel a szóban forgó választottbíróági eljárásnak az uniós joggal való összeegyeztethetlenségére vonatkozó jogalap alátámasztására, ami a Törvényszék elé terjesztett, megsemmisítés iránti kereset elfogadhatatlanságát eredményezné.

59. Elismerem, hogy vannak kétségeim a szóban forgó választottbíróági eljárás összeegyeztethetlenségének a European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai eljáráshoz fűződő érdekére, valamint a Törvényszék elé terjesztett kereset elfogadhatóságára gyakorolt hatásaival kapcsolatban.¹¹ Mindazonáltal, amint azt a későbbiekben bemutatom, el kell utasítani a választottbíróági ítélet uniós joggal való összeegyeztethetlenségén alapuló érvet, amely folytán nem szükséges megvizsgálni annak a felperesek helyzetére gyakorolt hatásának kérdését.

60. A csatlakozó fellebbezés elemzését a Spanyol Királyság által hivatkozott első két érv vizsgálatával kezdem, amelyek lényegében a Bíróság által az Achmea ítéletben kialakított elveknek a szóban forgó választottbíróági eljárásra történő alkalmazása mellett szólnak, amelyet Románia uniós csatlakozása tett lehetővé.

61. Ezen elemzést a csatlakozó fellebbezés első jogalapja utolsó érvének vizsgálatával folytatom, amely eltér az EU-n belüli BIT-ek problémakörétől, és egy, a tagállamok, valamint harmadik államok közötti vitarendezési mechanizmus uniós jogrenddel való összeegyeztethetőségének kérdésére irányul.

a) Az Achmea ítélet hatálya egy két tagállam között létrejött BIT alapján a választottbíróági eljárásban részes állam Unióhoz való csatlakozását megelőzően indított és e csatlakozás időpontjában még folyamatban lévő választottbíróági eljárást illetően

62. A Spanyol Királyság, a Bizottság, a Németországi Szövetségi Köztársaság, a Lett Köztársaság és a Lengyel Köztársaság azt állítja, hogy a Bíróság által az Achmea ítéletben meghatározott elvekre tekintettel a szóban forgó választottbíróági eljárás összeegyeztethetetlen az uniós joggal.

63. Először is e felek azt állítják, hogy a szóban forgó választottbíróági eljárást Románia Unióhoz való csatlakozásának időpontjától kezdve „EU-n belüli” választottbíróági eljárásnak kell tekinteni.

¹¹ Különösen, a vitatott határozatból és a megtámadott ítéletből kitűnik, hogy a választottbíróági ítéletet végrehajtották, valamint hogy a vitatott határozatban foglalt intézkedés alapján a kifizetés megtörtént a European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai részére. Mivel úgy tűnik, hogy a már végrehajtott választottbíróági ítélet összeegyeztethetlensége önmagában nem eredményezi kártérítési kötelezettség előírását a felperesek számára, a vitatott határozat hatályon kívül helyezése szükségszerűen érintené a helyzetüket, mivel e határozat azt határozza meg, hogy megtarthatják-e a Románia által kifizetett összegeket.

64. Másodszor, a Svéd Királyság és Románia közötti BIT alapján létrehozott választottbírósnak az uniós jogot és konkrétan az 1995. évi megállapodást kell értelmeznie vagy alkalmaznia. Márpedig az Achmea ítéletből kitűnik, hogy az uniós joggal ellentétes az olyan vitarendezési mechanizmus, amelyet egy két tagállam között létrejött BIT ír elő, és amely azzal jár, hogy egy, az uniós bírósági rendszeren kívüli és nem is valamely tagállami bíróság felülvizsgálata alá tartozó választottbírósnak értelmezheti vagy alkalmazhatja az uniós jogot.

65. A szóban forgó választottbírósi eljárás tehát Románia Unióhoz való csatlakozásának időpontjától kezdve sérti az EUMSZ 267. és az EUMSZ 344. cikket.

1) Az Achmea ítéletben kialakított ítélkezési gyakorlat időbeli hatálya

66. Könnyen egyetértek a Spanyol Királyság és a Bizottság azon álláspontjával, amely szerint az uniós jog és ennél fogva az Achmea ítéletből eredő ítélkezési gyakorlat Romániában a csatlakozás időpontjától alkalmazandó.¹²

i) Az uniós jog alkalmazása a csatlakozástól kezdődően

67. Az uniós jognak Románia Unióhoz való csatlakozása óta történő ezen alkalmazása véleményem szerint egyértelmű következményekkel jár. Valamennyi olyan választottbírósi eljárás, amelynek megindítására Románia és egy másik tagállam között létrejött BIT alapján, Románia Unióhoz való csatlakozását követően került sor, összeegyeztethetetlen az uniós joggal. Az uniós jog elsőbbségének elvéből következik, hogy e csatlakozástól kezdődően nem állapítható meg a valamely, Románia és egy másik tagállam között létrejött BIT alapján létrehozott választottbírósi hatásköre, és EU-n belüli BIT alapján már nem lehet választottbírósi eljárást indítani.¹³

68. Egy ilyen megoldás azonban vitathatónak tűnik számomra a Románia Unióhoz való csatlakozását megelőzően indított és a csatlakozás időpontjában még mindig folyamatban lévő választottbírósi eljárásokat illetően, amely folytán azt kell elemezni, hogy az Achmea ítéletből eredő elvek mennyiben alkalmazandóak e helyzetekre.

ii) Az Achmea ítélet elveinek azonnali alkalmazandósága az Unióhoz való csatlakozást megelőzően keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira

69. Az Achmea ítéletből eredő ítélkezési gyakorlat ilyen esetekre való alkalmazásának igazolása érdekében a Spanyol Királyság és a Bizottság az uniós jognak az Unióhoz való csatlakozást megelőzően keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira való azonnali alkalmazandóságának elvére hivatkozik.¹⁴

¹² A csatlakozási okmány 2. cikke. E tekintetben lásd továbbá: Malferrari, L., „Protection des investissements intra-UE post Achmea et post avis CETA: entre (faux) mythes et (dures) réalités”, in Berrandane, A., és Trochu, M., *Union européenne et protection des investissements*, Bruylant, 2021, 63. o.

¹³ Lásd e tekintetben: a Komstroy ügyre vonatkozó indítványom (C-741/19, EU:C:2021:164, 69. pont).

¹⁴ Lásd ebben a tekintetben: Kaleda, S. L., *Przejęcie prawa wspólnotowego przez nowe państwo członkowskie. Zagadnienia przejściowe i międzyczasowe*, Varsovie, 2003, 127–192. o.

70. Egy ilyen elv nem kérdőjelezhető meg.¹⁵ Az ítélkezési gyakorlatból teljesen egyértelműen kitűnik, hogy „általánosan elismert elv, hogy a valamely jogszabályi rendelkezést módosító törvényeket – eltérő rendelkezés hiányában – a régi törvény hatálya alatt kialakult helyzeteknek a jövőbeni hatásaira is alkalmazni kell”¹⁶, amiből az is következik, hogy az uniós jogot „úgy kell tekinteni, mint amely azonnal alkalmazandó és csatlakozásának időpontjától kezdve köti a tagállamot, oly módon, hogy az az ezen új tagállam csatlakozását megelőzően keletkezett helyzetekre is jövőbeli hatállyal alkalmazandó”¹⁷.

71. Ezenkívül igaz, hogy a Bíróság tágan értelmezi a „a régi törvény hatálya alatt kialakult helyzetek jövőbeli hatásainak” fogalmát.¹⁸ A Bíróság több alkalommal hivatkozott az „új szabályozás hatálybalépése előtt keletkezett, de időközben le nem zárult helyzetekre”¹⁹, a „jövőbeli hatások” kifejezés nem megszorító értelmezését mutatva. A Bíróság egyébiránt egyértelműen elismerte az uniós jog azonnali alkalmazandóságát azon kérdés tekintetében, hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal az a kártérítés, amelyre a tagállamnak az Unióhoz való csatlakozását megelőzően okozott károk miatt, az említett csatlakozást követően kerül sor, és amely a károsult életének hátralévő részében a kár következményeinek kompenzálására irányul.²⁰

72. Ezen ítélkezési gyakorlat fényében – és ellentétben a European Food és társai, valamint a Viorel Micula és társai által képviselt állásponttal – a szóban forgó választottbíróági eljárásnak – amelynek megindítására Románia egyik, a csatlakozást megelőzően elfogadott vitatott jogi aktusát követően került sor – a csatlakozást követően történő folytatása véleményem szerint elegendő a csatlakozást megelőzően keletkezett helyzet jövőbeli hatásai fennállásának megállapításához.²¹

73. Úgy vélem tehát, hogy az uniós jog és következésképpen az Achmea ítéletből eredő ítélkezési gyakorlat időbeli hatályánál fogva alkalmazandó a szóban forgó választottbíróági eljárásra, amelynek megindítására egy Románia és egy másik tagállam között létrejött BIT alapján, a csatlakozás előtt került sor, és amely a csatlakozás időpontjában még mindig folyamatban van.

74. Ugyanakkor úgy vélem, hogy az uniós jognak a csatlakozást megelőzően keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira való azonnali alkalmazandóságának elve önmagában nem teszi lehetővé azon kérdés megválaszolását, hogy összeegyeztethető-e az uniós joggal az olyan választottbíróági eljárás, amelynek megindítására egy Unión belüli BIT alapján, a választottbíróági eljárásban részes állam Unióhoz való csatlakozását megelőzően került sor.

¹⁵ Az uniós jog azonnali alkalmazandóságára vonatkozó, a Bíróság által értelmezett elvről lásd: Batière, L., *L'applicabilité temporelle du droit de l'Union européenne*, CREAM, 2018, 152–167. o.

¹⁶ 1978. február 15-i Bauche és Delquignies ítélet (96/77, EU:C:1978:26, 48. pont); 2002. február 7-i Kauer ítélet (C-28/00, EU:C:2002:82, 20. pont). Lásd továbbá: 2020. március 26-i Hungeod és társai ítélet (C-496/18 és C-497/18, EU:C:2020:240, 94. pont).

¹⁷ 1997. október 2-i Saldanha és MTS ítélet (C-122/96, EU:C:1997:458, 14. pont).

¹⁸ A folyamatban lévő helyzetek Bíróság általi tág értelmezésének részletes tanulmányozásához lásd: Batière, L., i. m., 148–152. o.

¹⁹ 1997. július 17-i Affish ítélet (C-183/95, EU:C:1997:373, 57. pont); 2006. június 22-i Belgium és Forum 187 kontra Bizottság ítélet (C-182/03 és C-217/03, EU:C:2006:416, 148. pont).

²⁰ 2014. szeptember 3-i X-ítélet (C-318/13, EU:C:2014:2133, 21–24. pont). Lásd továbbá ugyanebben az értelemben: 2007. június 14-i Telefónica O2 Czech Republic ítélet (C-64/06, EU:C:2007:348, 21. pont).

²¹ Lásd ebben a tekintetben: Kaleda, S. L., i. m. 183. o. „Az egyes jogi aktusok joghatásait szabályozó [uniós jogi] rendelkezések a hatálybalépésük időpontjában azonnal alkalmazandók a továbbra is fennálló joghatásokra, például azokra a jogsértésekre, amelyek ugyan múltbeli eseményekből erednek, a hatálybalépés időpontjában még folyamatban vannak.” (Az eredeti lengyel változat: „przepisy (prawa Unii) regulujące skutki pewnych czynności są natychmiast stosowane w stosunku do skutków trwających w momencie ich wejścia w życie – np. przechwytyjną naruszenie nadal trwające w dniu wejścia w życie, chociaż wynikające ze zdarzeń dawnych”).

75. A látszat ugyanis néha csal, és nem lehet kizárólag ezen az alapon, az említett ítéletben foglalt indokolás mögöttes logikájának előzetes elemzése nélkül megállapítani az Achmea ítéletből eredő elvek ilyen helyzetekre történő alkalmazását.

2) Az Achmea ítéletből eredő ítélkezési gyakorlat tárgyi hatálya

76. Az uniós jognak a csatlakozástól kezdődően egy olyan választottbíróági eljárásra történő alkalmazása, amelynek megindítására egy Unión belüli BIT alapján, a választottbíróági eljárásban részes állam Unióhoz való csatlakozását megelőzően került sor, nem szüntetheti meg az akkor érvényesen megindított, valamely csatlakozást megelőző vitával kapcsolatos ezen eljárásnak a sajátos jellegét.

77. Márpedig számomra úgy tűnik, hogy e jellemzők nem időbeli, hanem tárgyi szempontból bizonyosan befolyásolják az Achmea ítéletből eredő ítélkezési gyakorlatnak egy szóban forgóhoz hasonló választottbíróági eljárásra való alkalmazásának lehetőségét. Másként fogalmazva, bár ezen ítélkezési gyakorlat – az uniós jog egészéhez hasonlóan – szigorúan időbeli szempontból alkalmazandó a szóban forgó választottbíróági eljárásra, tárgyi szempontból több tekintetben is eltérő a helyzet.

i) Az uniós jog autonómiája sérelmének hiánya

78. Megjegyzem, hogy a Bíróság által az Achmea ítéletben kialakított megoldás az uniós jog autonómiájának megsértésén alapul, amely egy, az Unión belüli BIT-en alapuló választottbíróági eljárás alkalmazásával valósult meg, amelynek keretében sor kerülhetett az uniós jog értelmezésére vagy alkalmazására.

– Az uniós jog autonómiájának elve

79. A Bíróság pontosította, hogy az uniós jog autonómiáját a Szerződések által létrehozott, az uniós jog értelmezése terén a koherencia és egységesség biztosítására szolgáló bírósági rendszer biztosítja.²² Ennek sarokkövét az előzetes döntéshozatali eljárás alkotja, amely a bírák közötti párbeszédnek a Bíróság és a tagállami bíróságok közötti létrehozatalával az uniós jog egységes értelmezésének biztosítására irányul.²³

80. Márpedig egy két tagállam között létrejött BIT alapján indított választottbíróági eljárás alkalmazása kivonhatja a bírósági rendszer alól az olyan jogvita rendezését, amely magában foglalhatja az uniós jog alkalmazását vagy értelmezését, és így sérti az uniós jog autonómiájának az EUMSZ 267. és EUMSZ 344. cikkben foglalt elvét.

81. Másként fogalmazva, az Achmea ítéletben alkalmazott megoldás többek között azon alapul, hogy az uniós jog autonómiájának elve alapján nem lehet megfosztani a tagállami bíróságokat az uniós jog értelmezésére és alkalmazására vonatkozó hatáskörüktől, valamint a Bíróságot attól a hatáskörétől, hogy előzetes döntéshozatali eljárás keretében megválaszolja az előbbi bíróságok által eléje terjesztett, az uniós jog értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos kérdéseket.²⁴

²² Lásd: Achmea ítélet, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat. Lásd továbbá: Malferrari, L., i. m. 48. és 50. o.

²³ 2014. december 18-i 2/13. sz. vélemény (EU:C:2014:2454, 176. pont).

²⁴ 2011. március 8-i 1/09. sz. vélemény (EU:C:2011:123, 89. pont).

82. Ugyanakkor úgy vélem, hogy az olyan választottbíróági eljárás esetében, amelynek megindítására egy két tagállam között létrejött BIT alapján, a választottbíróági eljárásban részes állam Unióhoz való csatlakozását *megelőzően* került sor, egyetlen olyan jogvita sem vonható ki az uniós bírósági rendszer alól, amely az uniós jog értelmezését vagy alkalmazását foglalhatja magában.

83. E tekintetben pontosítanom kell, hogy ebből a szempontból csekély jelentőséggel bír annak meghatározása, hogy az ilyen jogvita bizonyosan magában foglalja-e az uniós jognak a választottbíróóság általi értelmezését vagy alkalmazását. Véleményem szerint önmagában az a tény, hogy ez a veszély fennállhat, elegendő az uniós jog autonómiájának megsértéséhez, feltéve, hogy az a jogvita, amelyben ilyen kockázat felmerül, ténylegesen az uniós bírósági rendszer hatálya alá tartozik.²⁵ Megjegyzem továbbá, hogy számomra úgy tűnik, hogy e kockázat valamennyi EU-n belüli BIT esetében fennáll. A jelen ügyben tehát számomra nem tűnik szükségesnek annak vizsgálata, hogy a választottbíróóság ténylegesen értelmezte vagy alkalmazta, illetve értelmezhetette vagy alkalmazhatta-e az uniós jogot. Úgy értelmezem ugyanis az Achmea ítéletet, hogy a Bíróság egy EU-n belüli BIT-en alapuló választottbíróági eljárásnak az uniós jog autonómiájára vonatkozó elvvel való összeegyeztethetőségének kritériumaként azt a kérdést határozta meg, hogy az ilyen eljárás megfosztja-e a nemzeti bíróságokat az uniós jog értelmezésére és alkalmazására vonatkozó hatáskörüktől, valamint a Bíróságot attól a hatáskörétől, hogy előzetes döntéshozatali eljárás keretében megválaszolja az előbbi bíróságok által eléje terjesztett kérdéseket.

– *A román bíróságok arra vonatkozó hatásköre, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel forduljanak a Bírósághoz*

84. Az olyan jogvita, amely egy BIT valamely rendelkezésének valamely állam általi, az ezen állam Unióhoz való csatlakozását megelőzően történő feltételezett megsértéséből ered, és amelynek a rendezésére irányuló eljárást e csatlakozást megelőzően indították meg, nem tartozik szükségszerűen az uniós bírósági rendszer hatálya alá. E jogvitának egy olyan választottbíróóság által történő rendezése, amely egy két tagállam által létrehozott BIT alapján, a választottbíróági eljárásban részt vevő állam Unióhoz való csatlakozását megelőzően jött létre, nem foszthatja meg a tagállami bíróságokat az uniós jog értelmezésére és alkalmazására vonatkozó hatáskörüktől, valamint a Bíróságot attól a hatáskörétől, hogy előzetes döntéshozatali eljárás keretében megválaszolja az előbbi bíróságok által eléje terjesztett, az uniós jog értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos kérdéseket.

85. Azt kérem, hogy a Bíróság vizsgálja meg azt a helyzetet, amelyben választottbíróóság helyett egy román bírósághoz fordultak a BIT rendelkezéseinek ezen állam általi állítólagos megsértésével kapcsolatos jogvitával. E bíróság véleményem szerint nem fordulhatott volna a Bírósághoz előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel, ha az uniós jog értelmezésére vagy alkalmazására vonatkozó kérdés merült volna fel.

86. Először ugyanis az a román bíróság, amelyhez a BIT rendelkezéseinek e tagállam általi esetleges megsértése tárgyában fordultak, nyilvánvalóan nem fordulhatott volna Románia Unióhoz való csatlakozását *megelőzően* előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel a Bírósághoz, mivel e bíróság ebben az időpontban nem minősült az EUMSZ 267. cikk értelmében vett tagállami bíróságnak. Ezenkívül az 1995. évi megállapodás nem tette lehetővé a román bíróságok számára, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel forduljanak a Bírósághoz.

²⁵ Lásd ebben az értelemben: Achmea ítélet, 39. és 56. pont.

87. Másodsor, ugyanez a megoldás vonatkozik arra a lehetőségre is, hogy azon román bíróság, amelyhez Románia Unióhoz való csatlakozását megelőzően fordultak, e csatlakozást *követően* előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesszen a Bíróság elé. A Bíróság ítélkezési gyakorlatából ugyanis egyértelműen kitűnik, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a csatlakozást megelőzően keletkezett helyzetre vonatkozó jogvita keretében az uniós jog értelmezéséről döntsön.²⁶

88. Pontosan ez volt a helyzet a szóban forgó választottbírói eljárás alapjául szolgáló jogvitában. A BIT Románia által történő állítólagos megsértése, amely a jogvita tárgyát képezi, megelőzte ezen állam Unióhoz való csatlakozását, és a szóban forgó választottbírói eljárást a csatlakozás előtt indították meg. Az e tekintetben releváns összes tény tehát e csatlakozást megelőzően valósult meg, és azok valamennyi joghatásukat kifejtették. Az ilyen jogvitában eljáró román bíróság nem terjeszthetett volna az uniós jog e jogvita keretében történő értelmezésével vagy alkalmazásával kapcsolatos kérdést a Bíróság elé.

89. E megoldást nem kérdőjelezi meg sem az uniós jognak a csatlakozást megelőzően keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira való azonnali alkalmazandóságának elve, sem pedig a Bizottság által hivatkozott, a Kremikovtzi ítéletből eredő ítélkezési gyakorlat,²⁷ amelyben a Bíróság megállapította az egyrészt az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészt a Bolgár Köztársaság közötti társulás létesítéséről szóló Európa-megállapodás²⁸ rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozó hatáskörének fennállását.

90. Az uniós jognak a csatlakozást megelőzően keletkezett helyzetek jövőbeli hatásaira való azonnali alkalmazandóságának elvét illetően meg kell állapítani, hogy ezen elv nem alkalmazható a BIT rendelkezéseinek Románia általi állítólagos megsértésével kapcsolatos jogvitára. Amint azt a jelen indítvány 88. pontja kifejti, a román bíróság előtt folyamatban lévő jogvita alapjául szolgáló tényállás az EGO-rendszer Románia általi hatályon kívül helyezése, amely a BIT-ből eredő kötelezettségek Románia általi esetleges megsértését vonja maga után. A jogvita alapját képező helyzet tehát a csatlakozás előtt keletkezett, és egyértelműen a múltban helyezhető el.²⁹

91. Ami a Kremikovtzi ítéletet³⁰ illeti, az számomra ugyanezen okok miatt szintén nem tűnik alkalmasnak arra, hogy megkérdőjelezze a Bíróság hatáskörének hiányát. Ugyanis, bár ezen ítéletben az alapjogvita tényállása támogatások csatlakozást megelőző folyósításából eredt, a jogvita tárgya azonban az e támogatások visszatérítésére irányuló eljárásra, és többek között azon jogalapra vonatkozott, amelynek egy ilyen eljárás alapjául kellett szolgálnia, amely eljárás jóval a csatlakozást követően indult. Másként fogalmazva, az előzetes döntéshozatalra

²⁶ 2006. január 10-i Ynos ítélet (C-302/04, EU:C:2006:9, 36. és 37. pont); 2020. április 30-i EUROVIA ítélet (C-258/19, EU:C:2020:345, 42. és 43. pont); 2020. október 1-i Slovenský plynárenský priemysel végzés (C-113/20, nem tették közzé, EU:C:2020:772, 28. és 31. pont). A Bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolására vonatkozó hatáskörével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatának az új tagállamok Unióhoz való csatlakozásával összefüggésben történő kritikai vizsgálatát illetően lásd: Póltorak, N., „Ratione Temporis Application of the Preliminary Rulings Procedure”, *Common Market Law Review*, 45. szám, 2008, 1357–1381. o.

²⁷ 2012. november 29-i ítélet (C-262/11, EU:C:2012:760).

²⁸ A Közösség nevében az 1994. december 19-i 94/908/ESZAK, EK, Euratom tanácsi és bizottság határozattal megkötött és jóváhagyott megállapodás (HL 1994. L 358., 1. o.).

²⁹ Az ilyen helyzet különbözik a 2014. szeptember 3-i X-ítélet (C-318/13, EU:C:2014:2133) alapjául szolgáló helyzettől, amelyben a Bíróság az uniós jognak a csatlakozást megelőzően létrejött helyzetek jövőbeli hatásaira való azonnali alkalmazandóságának elve alapján megállapította hatáskörét. Az X-ügyben a kérdést előterjesztő bírósághoz Finnországnak az Unióhoz való csatlakozását *követően*, egy olyan kártérítés összege miatt felmerült jogvitával kapcsolatban fordultak, amelyet ugyancsak a csatlakozást *követően*, egy csatlakozás előtt elszenvedett kár miatt ítétek meg. A jogvita tárgya tehát valóban a csatlakozást követően bekövetkezett tényekre vonatkozott, még akkor is, ha azok egy korábban létrejött helyzet jövőbeli hatásait képezték, és egy jövőbeli helyzet rendezésére irányultak. A jelen ügyben a választottbírói eljárás előtti jogvita nem a megítélt kártérítés összegével, hanem önmagában a BIT Románia általi megsértésével volt kapcsolatos, tehát egy, a csatlakozást *megelőzően* keletkezett helyzetre vonatkozott.

³⁰ 2012. november 29-i ítélet (C-262/11, EU:C:2012:760).

előterjesztett kérdések tárgya egy támogatás hatásaira vonatkozott, amely egy aktus és egy konkrét esemény valamely tagállam csatlakozását *követően* történő elfogadásában és bekövetkezésében nyilvánult meg, ami igazolja a Bíróságnak az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megválaszolására vonatkozó hatáskörét.

92. Ellenkezőleg, az a jogvita, amellyel a jelen ügyben román bírósághoz fordulhattak volna, egy olyan helyzetre – a BIT Románia által történő feltételezett megsértése – vonatkozott, amely teljes egészében a csatlakozás előtt keletkezett. A Kremikovtzi ügygel ellentétben tehát a csatlakozást követő egyetlen tény vagy irat sem képezte tárgyát a választottbíróság előtt folyamatban lévő jogvitának.³¹

93. E körülmények között úgy vélem, hogy mivel a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel egy román bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolására, ha e bírósághoz fordultak volna, a választottbírósági eljárás alapjául szolgáló jogvita nem tartozhat az uniós jogrend hatálya alá sem Románia uniós csatlakozását megelőzően, sem pedig azt követően.

94. Ebből következik, hogy a jelen ügyben szereplőhöz hasonló olyan választottbírósági eljárás, amelynek megindítására egy két tagállam között létrejött BIT alapján, a választottbírósági eljárásban részt vevő állam Unióhoz való csatlakozását megelőzően került sor, véleményem szerint nem sértheti az uniós jog autonómiáját, még e csatlakozást követően sem, amely folytán – az Achmea ítélet alapjául szolgáló ügyben szóban forgó választottbírósági eljárástól eltérően – nem állapítható meg az EUMSZ 267. és az EUMSZ 344. cikk megsértése.

95. További bizonyítékok támasztják alá a szóban forgó választottbírósági eljárás uniós joggal való összeegyeztethetőségét a kölcsönös bizalomra vonatkozó elv megsértésének kérdésével kapcsolatban, ami számomra úgy tűnik, hogy nem áll fenn.

ii) A kölcsönös bizalom elve megsértésének fennállására vonatkozó kérdés

96. A Spanyol Királyság azzal érvel, hogy Románia Unióhoz való csatlakozásától kezdődően a jelen ügyben szóban forgó választottbíróságnak meg kellett volna állapítania a joghatóságának hiányát a román bíróságok javára, amelyek így képesek lettek volna biztosítani a befektetők jogainak védelmét.

97. A Bíróság által az Achmea ítéletben kialakított megoldás ugyanis a kölcsönös bizalom elvének megsértésén alapul, amely egy Unión belüli BIT alapján indított választottbírósági eljárás alkalmazásának alapja lehet egy olyan jogvita keretében, amely az uniós jog értelmezésére vagy alkalmazására vonatkozhat.

³¹ A teljesség és a jogtudományi kíváncsiság kedvéért pontosítom, hogy egy román bíróság nem kérdezheti a Bíróságot azzal kapcsolatban, hogy a BIT Románia általi megsértésével kapcsolatos határozata milyen jövőbeli hatásokkal jár az állami támogatásokra alkalmazandó jogszabályokra nézve. Az ilyen kérdés egyrészt tisztán hipotetikus, mivel abban az időpontban, amikor az eljárás folyamatban van, nem lehet bizonyossággal meghatározni a jogvita kimenetelét. Másrészt nem tartozik szigorúan az állami bíróság előtt folyamatban lévő jogvita tárgyához, amely kizárólag arra a kérdésre vonatkozik, hogy Románia megsértette-e, vagy sem, a BIT-ből eredő kötelezettségeit, amely folytán a Bíróság válasza nem szükséges a jogvita megoldásához.

98. A Bíróság az Achmea ítéletben³² emlékeztetett arra, hogy az uniós jog így azon az alapvető előfeltevésen alapul, mely szerint minden tagállam osztozik az összes többi tagállammal az Unió alapjául szolgáló számos közös értékben, és elismeri, hogy azok osztják ezen értékeket vele. Ezen előfeltevés maga után vonja és igazolja a tagállamok közötti kölcsönös bizalom fennállását ezen értékek elismerése, és így az azokat végrehajtó uniós jog tiszteletben tartása tekintetében.³³

99. Ugyanis, amint azt a Komstroy ügyre vonatkozó indítványomban kifejtettem,³⁴ a tagállamok mindegyike köteles arra, hogy – kivételes körülményektől eltekintve – úgy tekintse, hogy az összes többi tagállam tiszteletben tartja az uniós jogot, és különösen az alapvető jogokat, többek között az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében rögzített, független bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való jogot. Az ezen értékek tiszteletben tartásának biztosításáért felelős intézmények – köztük elsősorban a Bizottság – sajátos szerepe igazolja azok jelentőségét.³⁵

100. Ezenkívül pontosan az a tény, hogy az Unió harmadik államokkal fennálló kapcsolatai nem az Unión belül fennálló kölcsönös bizalmon alapulnak, ami igazolja, hogy a valamely tagállam és egy harmadik állam közötti nemzetközi megállapodásban részes felek úgy döntenek, hogy – a megállapodásban foglalt szabályok betartásának biztosítása érdekében – egy semleges vitarendezési mechanizmusról állapodnak meg, mivel a szerződő felek – a megállapodásban foglalt szabályok betartásának biztosítása tekintetében – nem feltétlenül bíznak meg teljes mértékben a másik fél bírósági rendszerében.³⁶

101. Ebből a szempontból megjegyzem, hogy a Bizottság ösztönözte a tagállamok, valamint a közép- és kelet-európai államok közötti BIT-ek megkötését mint azok Unióhoz való csatlakozásának előkészítéséhez szükséges eszközöket.³⁷ Az 1995. évi megállapodás „Beruházásfejlesztés és -védelem” című 74. cikke támogatja a beruházások védelméről és fejlesztéséről szóló megállapodások megkötését a tagállamok és Románia között. A Svéd Királyság és Románia tehát ezen ösztönzésnek megfelelően cselekedett a szóban forgó BIT megkötésekor.

102. Ebben a sajátos összefüggésben a BIT-ben foglalt vitarendezési záradékot a Svéd Királyság és Románia közötti kölcsönös bizalom hiányának ellensúlyozásaként kell értelmezni. A tagállami befektetők Romániában történő védelmének biztosításáról volt tehát szó, többek között azáltal, hogy a záradék – a befektetők hatékony jogorvoslathoz való jogának Románia által a csatlakozást megelőzően történő tiszteletben tartásába vetett kellő bizalom hiánya esetén – biztosította az ezen állam bírósági rendszerén kívüli vitarendezési rendszer igénybevitelének lehetőségét.³⁸

103. Ilyen körülmények között számomra jogszerűnek tűnik, hogy azok a választottbírák, akikhez érvényesen fordultak egy olyan BIT alapján, amelynek megkötését valamely tagállam és a választottbírói eljárásban részt vevő állam között, utóbbi csatlakozását megelőzően maga az

³² 34. pont.

³³ Achmea ítélet, 34. pont. Lásd továbbá: 2014. december 18-i 2/13 vélemény (EU:C:2014:2454, 168. és 173. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

³⁴ C-741/19, EU:C:2021:164, 64. pont

³⁵ Lásd a Komstroy ügyre vonatkozó indítványomat (C-741/19, EU:C:2021:164, 65. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

³⁶ Lásd: Bot főtanácsnok 1/17. sz. véleménye (az Európai Unió és Kanada között létrejött CETA, EU:C:2019:72, 82. pont).

³⁷ Wathelet főtanácsnok Achmea ügyre vonatkozó indítványa (C-284/16, EU:C:2017:699, 40. pont). Lásd továbbá: Kochenov, D., Lavranos, N., „Achmea Versus the Rule of Law: CJEU’s Dogmatic Dismissal of Investors’ Rights in Backsliding Member States of the European Union”, *Hague Journal on the Rule of Law*, 2021.

³⁸ A választottbírói eljárásoknak a beruházási jogban a jogállamiság tiszteletben tartásához való hozzájárulásáról lásd: Sadowski, W., „Protection of the Rule of Law in the European Union through Investment Treaty Arbitration: Is Judicial Monopolism the Right Response to Illiberal Tendencies in Europe?”, *Common Market Law Review*, 2018, 55. sz., 1025–1060. o. és Kochenov, D., Lavranos, N., i. m.

Unió ösztönözte, a csatlakozás időpontjában nem állapítják meg a joghatóságuk hiányát, mivel a választottbírói eljárás a csatlakozást megelőzően – a csatlakozást követően a kölcsönös bizalom elvével azonos módon – lehetővé tette a befektetők jogai védelmének biztosítását.

104. Ennélfogva úgy vélem, hogy az Achmea ítélet alapjául szolgáló ügyben szereplő helyzettel ellentétben a kölcsönös bizalom elve nem igazolhatja a szóban forgó választottbírói eljárás félbeszakítását, amely eredetileg lehetővé tette az abba vetett bizalom hiányának orvoslását, hogy Románia tiszteletben tartja a hatékony bírói jogvédelemre vonatkozó követelményeket az Unióhoz való csatlakozását megelőzően.

105. A tárgyaláson a European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai ezenkívül arra hivatkoztak, hogy Románia Unióhoz való csatlakozása nem tette lehetővé a kölcsönös bizalom kiépítését e tagállam és a többi tagállamok között, mivel a csatlakozást az e tagállam által a bírósági rendszer reformjának és a korrupció elleni küzdelem területén bizonyos konkrét kritériumok elérése érdekében tett előrelépések vonatkozásában fennálló együttműködési és ellenőrzési mechanizmus végrehajtásától tették függővé.³⁹

106. Ez az érv nem meggyőző. Önmagában az MCV-határozat nem jelenti a kölcsönös bizalom elve alkalmazásának mellőzését a Románia és a többi tagállam közötti kapcsolatban. Az uniós jogrendben nem állhat fenn általános bizalmatlanság egy tagállammal szemben kizárólag egy, az MCV-határozatban szereplőhöz hasonló mechanizmusnak a csatlakozás időpontjában való végrehajtása alapján. A román bíróságokba vetett bizalom korlátozása csak a tagállam igazságszolgáltatási rendszerének működésére vonatkozó objektív, megbízható, pontos és kellően aktuális adatokon alapulhat.⁴⁰

3) Az Achmea ítéletben kialakított ítélkezési gyakorlat alkalmazásával kapcsolatos következtetés

107. A fentiek összességéből az következik, hogy véleményem szerint az Achmea ítéletből eredő elvek nem alkalmazhatók a jelen ügyben szereplőhöz hasonló olyan választottbírói eljárásra, amelynek megindítására egy két tagállam között létrejött BIT alapján, a választottbírói eljárásban részes állam Unióhoz való csatlakozását megelőzően került sor, és amely e csatlakozás időpontjában még folyamatban van.⁴¹

108. Véleményem szerint nem állapítható meg az uniós jog autonómiája és a kölcsönös bizalom elvének megsértése, valamint az EUMSZ 267. és EUMSZ 344. cikk megsértése.

b) A BIT uniós joggal való összeegyeztethetősége annak megkötésekor

109. A Spanyol Királyság – amelyet a Bizottság e tekintetben támogat – azzal érvel, hogy a BIT a megkötésétől fogva ellentétes az uniós joggal, amennyiben fennáll annak a veszélye, hogy az annak alapján létrehozott választottbírói veszélyezteteti a demokratikus döntéshozatali eljárást a részes

³⁹ A Romániában felállítandó együttműködési, valamint az igazságügyi reform és a korrupció elleni küzdelem területén érvényes külön értékelési kritériumok teljesítése terén elért haladást ellenőrző mechanizmus létrehozásáról szóló, 2006. december 13-i 2006/928/EK bizottsági határozat (HL 2006. L 354., 56. o.; a továbbiakban: MCV-határozat).

⁴⁰ Lásd ebben a tekintetben: 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 61. pont).

⁴¹ Ezenkívül rámutatok, hogy egy ilyen megoldás előnye az, hogy bizonyos mértékben összhangban van a választottbírói eljárásoknak a joghatóságuk időbeli hatályával kapcsolatos gyakorlatával. E tekintetben lásd: Matringe, J., „La compétence ratione temporis et l’applicabilité du traité dans le temps”, Leben, C. (dir), *La procédure arbitrale relative aux investissements internationaux*, L.G.D.J., 2010, 78. és 79. o.

államokban, mivel egy román törvényt megfoszt a kívánt gazdasági hatástól, és sérti az állami támogatásokról szóló jogszabályok hatékony alkalmazását Svédországban és Romániában, és ezért a BIT befolyásolja az uniós intézményeknek az Unió alkotmányos kereteivel összhangban történő működését.

110. Egyrészt általánosságban kétlem, hogy egy ilyen érv bizonyító erővel bír a BIT-ek tagállamok és Románia közötti megkötését övező összefüggésekre tekintettel, mivel a BIT-eket az Unió 1995. évi megállapodással ösztönözte. Egy ilyen megoldás ezenkívül a valamely tagállam által egy harmadik állammal kötött BIT összeegyeztethetlenségének visszamenőleges hatállyal történő elismeréséhez vezetne, és általánosságban, további vizsgálat nélkül és absztrakt módon kétségbe vonná a valamely tagállam által egy harmadik állammal kötött valamennyi BIT összeegyeztethetőségét.

111. Másrészt, ami közelebbről a szóban forgó választottbírósi eljárást illeti, azon a véleményen vagyok, hogy az semmiképpen sem eredményezi az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályoknak a hatékony érvényesülésüktől való megfosztását, következésképpen nem is fosztja meg a román törvényt a kívánt gazdasági hatástól, mivel a fellebbezés vizsgálata során általam kifejtett indokok miatt úgy vélem, hogy az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályok alkalmazandók a jelen ügyben.

112. E körülmények között a BIT nem tekinthető úgy, hogy az a megkötésétől kezdve összeegyeztethetetlen az uniós joggal.

3. A csatlakozó fellebbezéssel kapcsolatos következtetés

113. A fentiek összességéből következik, hogy csatlakozó fellebbezés első jogalapját el kell utasítani. Mivel a csatlakozó fellebbezés második jogalapja attól függ, hogy a Bíróság helyt ad-e az első jogalapnak, véleményem szerint a csatlakozó fellebbezést teljes egészében el kell utasítani.

B. A fellebbezésről

114. A Bizottság, amelyet e tekintetben a Spanyol Királyság is támogat, három jogalapra hivatkozik a fellebbezésének alátámasztása érdekében. Azzal érvel, hogy a Törvényszék először is tévesen alkalmazta a jogot és jogilag tévesen minősítette a tényállást, amennyiben megállapította, hogy a Bizottság nem rendelkezett hatáskörrel a megtámadott határozat elfogadására; másodszer tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy az uniós jog nem alkalmazandó a megítélt kártérítésre, harmadszor pedig tévesen alkalmazta a jogot, amikor megállapította, hogy a megtámadott határozat tévesen minősítette előnynek a választottbírósi által megítélt kártérítést.

115. Elemzésemet a fellebbezés első két jogalapjának vizsgálatával kezdem, amelyek annak meghatározására irányulnak, hogy az állami támogatást mikor kell a tagállam által nyújtottnak tekinteni annak megállapítása érdekében, hogy az állami támogatások joga tehát alkalmazandó volt-e, és hogy a Bizottság rendelkezett-e hatáskörrel a vitatott határozat elfogadására.

1. A fellebbezés első két jogalapjáról: A támogatás nyújtása időpontjának meghatározása

116. A Törvényszék a megtámadott ítélet 66. és azt követő pontjaiban emlékeztetett arra, hogy az uniós jog Romániában csak az Unióhoz való csatlakozásának időpontjától kezdve vált alkalmazandóvá, és ebből az következik, hogy a Bizottság csak ebben az időpontban szerezte meg azt a hatáskört, amely lehetővé teszi számára Románia tevékenységének az EUMSZ 108. cikk szerinti ellenőrzését. Ebből helyesen következtetett arra, hogy annak meghatározása érdekében, hogy a Bizottság rendelkezett-e hatáskörrel a vitatott határozat elfogadására, meg kell határozni a feltételezett támogatás nyújtásának időpontját.

117. A Törvényszék szerint „az [elsőfokú eljárás] felperese[inek] a szóban forgó kártérítéshez való joga akkor keletkezett, és kezdte hatását kifejteni, amikor Románia hatályon kívül helyezte az EGO 24-et, vagyis Románia uniós csatlakozása előtt, és így azt a következtetést is le kell vonni, hogy a felpereseket [...] e jog már a csatlakozást megelőzően megillette”⁴².

118. A Bizottság azt állítja, hogy a European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai csak az ítéletnek a nemzeti jog értelmében végrehajtható okirattá történő átalakítását követően szereztek jogot a megítélt kártérítésre, mivel korábban a kártérítéshez való jog bizonytalan volt. Az állítólagos támogatást nyújtó intézkedést tehát nem az EGO-k Románia általi hatályon kívül helyezése, hanem az ítélet e tagállam általi végrehajtása jelenti. Mivel ezt az intézkedést Románia uniós csatlakozását követően fogadták el, az uniós jog alkalmazandó volt, és a Bizottság hatáskörrel rendelkezett annak az EUMSZ 107. és EUMSZ 108. cikk fényében történő vizsgálatára, amely folytán a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy az intézkedést e csatlakozás előtt nyújtották, és hogy a Bizottság nem rendelkezett hatáskörrel.

119. E tekintetben röviden kiemelem, hogy ellentétben azzal, amit a European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai állítanak, a támogatás nyújtása időpontjának kérdése olyan jogkérdés, amely fellebbezés tárgyát képezheti, amikor annak meghatározásáról van szó, hogy a valamely választottbírói ítélet által egy adóösztönző rendszer állam általi hatályon kívül helyezése miatt megítélt kártérítést úgy kell-e tekinteni, hogy azt e hatályon kívül helyezés időpontjában, a csatlakozást megelőzően vagy inkább az ítélet végrehajtása során, a kártérítés tényleges kifizetésekor, a csatlakozást követően ítélték meg.

120. Ezenkívül nem fogadható el a European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai azon érvelése, amely szerint a Bizottság arra hivatkozva kívánja módosítani a vitatott határozatot, hogy a szóban forgó támogatás már nem a kártérítés kifizetéséből, hanem az ítélet meghozatalából ered, mivel a Bizottság által a fellebbezésében felhozott jogalapok magából a megtámadott ítéletből származnak, és annak megalapozottságát kifogásolják.⁴³

121. Amint arra a Törvényszék emlékeztetett, a Bíróság a Magdeburger Mühlenwerke ítéletben⁴⁴ megállapította, hogy „a támogatást abban az időpontban odaítéltnek kell tekinteni, amikor az alkalmazandó nemzeti jogszabály szerint a kedvezményezett jogosulttá válik arra, hogy megkapja a támogatást”.

⁴² A megtámadott ítélet 78. pontja.

⁴³ 2007. november 29-i Stadtwerke Schwäbisch Hall és társai kontra Bizottság ítélet (C-176/06 P, nem tették közzé, EU:C:2007:730, 17. pont).

⁴⁴ 2013. március 21-i ítélet (C-129/12, EU:C:2013:200, 40. pont).

122. Úgy tűnik, hogy ez a megfogalmazás arra utal, amint arra a European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai hivatkoznak, hogy a támogatási intézkedés nyújtásának időpontja nem feltétlenül esik egybe a támogatás tényleges kifizetésének időpontjával.

123. Bár gyakran ez a helyzet, a Bizottság állításával ellentétben továbbra is megállapítható, hogy egy támogatás odaítéltnak tekinthető akkor is, ha azt ténylegesen nem fizették ki.⁴⁵ Ugyanígy megállapítást nyert egy támogatási rendszer keretében nyújtott támogatás esetében, hogy a támogatást csak akkor lehet odaítéltnak tekinteni, ha azt ténylegesen megadták, még akkor is, ha a támogatási rendszer már létezett.⁴⁶

124. Másként fogalmazva, a támogatás tényleges kifizetése álláspontom szerint nem minősül olyan kritériumnak, amely lehetővé teszi azon időpont meghatározását, amikor úgy kell tekinteni, hogy az intézkedés nyújtása megtörtént. Önmagában tehát az a tény, hogy a szóban forgó kártérítés kifizetésére a csatlakozást követően került sor, nem elegendő annak megállapításához, hogy annak tényleges megítélésére ebben az időpontban került sor, oly módon, hogy az uniós jog volna alkalmazandó, és a Bizottság rendelkezne hatáskörrel.

125. Úgy tűnik számomra, hogy a Magdeburger Mühlenwerke ítéletben⁴⁷ hivatkozott elvből egyértelműen következik, hogy egy feltételezett támogatás nyújtása időpontjának meghatározása szempontjából a döntő tényező az, hogy a szóban forgó intézkedés kedvezményezettje igényt szerez arra, hogy azt megkapja, valamint az államnak az intézkedés végrehajtására vonatkozó, kapcsolódó kötelezettségvállalása. Egy ilyen kritérium logikusnak tűnik az állami támogatások jogának céljára tekintettel, amely az állami intézkedések vizsgálatára irányul, mivel az állam részéről a kedvezményezett vállalkozás támogatása érdekében való fellépésre vonatkozó egyszerű kötelezettségvállalás már önmagában a piaci verseny torzulását vonhatja maga után, még azt megelőzően, hogy a támogatást ténylegesen megadják.

126. A Törvényszék szerint a European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai ahhoz való joga, hogy a feltételezett támogatási intézkedésben részesüljenek, azaz, hogy megkapják a választottbírói ítélet által megítélt kártérítést, abban az időpontban keletkezett, amikor Románia megsértette a BIT rendelkezéseit. Nem értek egyet ezzel az elemzéssel.

127. Egyértelmű, hogy a választottbírói ítélet által megítélt kártérítés – amely feltételezett támogatásnak minősül – e jogsértésből ered. Ezenkívül igaz, hogy – amint arra a Törvényszék a megtámadott ítélet 78. pontjában rámutatott – a felelősségi jog logikája szerint a választottbírói ítélet és a Románia által teljesített kifizetések a European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai számára a Románia miatt elszenvedett kár megtérítéséhez való jog elismerését és e jog érvényesítését jelentik. Ebben az értelemben a választottbírói ítélet és annak végrehajtása csupán egy korábban keletkezett jog fennállását állapítja meg visszamenőleges hatállyal.⁴⁸

⁴⁵ 2019. december 19-i Arriva Italia és társai ítélet (C-385/18, EU:C:2019:1121, 37. és 41. pont).

⁴⁶ 2017. június 27-i Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania ítélet (C-74/16, EU:C:2017:496, 88. pont); 2017. december 7-i Írország kontra Bizottság végzés (C-369/16 P, nem tették közzé, EU:C:2017:955, 29. pont).

⁴⁷ 2013. március 21-i ítélet (C-129/12, EU:C:2013:200).

⁴⁸ A megtámadott ítélet 84. pontja.

128. Ha azonban a felelősségi jogban a kártérítéshez való jog a kár bekövetkeztének napján keletkezik, ez az értelmezés nem jelentheti azt, hogy az állami támogatások jogában a támogatáshoz való jog szintén ebben az időpontban keletkezik. Ugyanis ha a választottbíróági ítélet *visszamenőleges* hatállyal megállapítja a kártérítéshez való jog fennállását, ez azért van így, mert az említett ítéletet megelőzően nem állt fenn bizonyossággal az ilyen kártérítéshez való jog.

129. A választottbíróági eljárás során vitatták a BIT rendelkezései Románia által történő megsértésének, és így a European Food és társai, valamint a Viorel Micula és társai által elszenvedett kár fennállását, és ezért Románia vitatta magát a kártérítés fizetésének kötelezettségét. Románia csak a jogvita eldöntését, valamint azt követően volt köteles a szóban forgó kártérítés megítélésére, hogy az állami támogatások jogában és a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében az ahhoz való jogot a European Food és társai, valamint a Viorel Micula és társai számára biztosították. E tekintetben nincs jelentősége annak, hogy a felelősségi jogban a választottbíróági ítélet a múltra nézve állapítja meg egy kártérítéshez való jog fennállását.

130. Mivel az állami támogatások joga a tagállamok magatartására és a bizonyos intézkedések nyújtására vonatkozó kötelezettségvállalásukra vonatkozik, nem tekinthető úgy, hogy Románia akkor is köteles volt kártérítést fizetni a European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai részére, amikor éppen az ilyen kötelezettség fennállását vitatta.

131. Egy ilyen értelmezés bizonyos mértékben összhangban van a valamely nemzeti bírósági határozattal nyújtott támogatásra vonatkozó ítélkezési gyakorlattal, amely álláspontom szerint az ügy körülményeivel analógnak tekinthető. Ekképpen megállapítást nyert, hogy a támogatás egy nemzeti bírósági határozatból ered, mivel e határozat ismeri el a kedvezményezett támogatáshoz való jogát, és határozza meg annak végleges összegét.⁴⁹ Ezenkívül a Bíróság megállapította, hogy egy ideiglenes intézkedésről határozó bíró azon határozatát, amelyben visszaállítja a támogatási intézkedést, miután megállapította, hogy ezen intézkedést szerződésszegéssel szüntették meg, úgy kell tekinteni, mint amely maga nyújt új támogatást.⁵⁰

132. E körülmények között úgy vélem, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, és jogilag tévesen minősítette a tényállást, amikor úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó támogatást a BIT Románia általi megsértésének időpontjában nyújtották.

133. Ez annál is inkább így van, mivel a jelen ügyben a European Food és társai, valamint a Viorel Micula és társai által elszenvedett kár az EGO-nak Románia által az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályokkal való összeegyeztethetőség biztosítása érdekében történő hatályon kívül helyezéséből ered. Másként fogalmazva, a Törvényszék szerint az 1995. évi megállapodás értelmében vett támogatási intézkedés hatályon kívül helyezése, amely az EUMSZ 107. cikkre utal, és amelynek fennállását a román versenytanács bizonyította, önmagában jelenti a támogatási intézkedést. A hatályon kívül helyezés időpontjában akkor illetékes román versenytanácsnak tehát e logika alapján egyidejűleg kellett volna Romániát az EGO hatályon kívül helyezésére felkérnie, megállapítania, hogy az ilyen hatályon kívül helyezés is állami támogatásnak minősül, és újból megvizsgálnia ezt az intézkedést az állami támogatásokról szóló 1995. évi megállapodás szabályai alapján.

⁴⁹ 2018. november 29-i ARFEA kontra Bizottság ítélet (T-720/16, nem tették közzé, EU:T:2018:853, 185. pont).

⁵⁰ 2016. október 26-i DEI és Bizottság kontra Alouminion tis Ellados ítélet (C-590/14 P, EU:C:2016:797, 59. pont).

134. Általánosabban, amint arra a Bizottság rámutat, a Törvényszék megoldása annak elismeréséhez vezetne, hogy valamely állami támogatás automatikusan nyújtható egy állami támogatás hatályon kívül helyezése folytán. Úgy tűnik számomra, hogy e körülmény egyértelművé teszi a megtámadott ítéletben elfogadott megoldás koherenciájának hiányát.

135. Úgy vélem tehát, hogy a feltételezett támogatási intézkedést nem a BIT megsértésekor, hanem akkor nyújtották, amikor elismerték a European Food és társai és Viorel Micula és társai kártérítéshez való jogát, és amikor ennek megfelelően Romániának e kártérítést meg kell fizetnie, vagyis a választottbírósági ítélet meghozatalát követően, annak Románia általi végrehajtása során. Márpedig ezen időpont Románia uniós csatlakozása után következett be. Ebből következik, hogy az uniós jog alkalmazandó volt erre az intézkedésre, és hogy a Bizottság az EUMSZ 108. cikk alapján hatáskörrel rendelkezett a szóban forgó kártérítésnek az állami támogatásokra vonatkozó jog alapján történő vizsgálatára.

136. E tekintetben a koherencia érdekében pontosítanom kell, hogy az a kérdés, hogy a Bizottság rendelkezik-e hatáskörrel egy választottbíróság által hozott ítélet útján megítélt kártérítésből eredő intézkedésnek az állami támogatások joga alapján történő vizsgálatára, elkülönül a román bíróságok arra vonatkozó hatáskörének kérdésétől, hogy egy kártérítés megítélését eredményező jogvita keretében előzetes döntéshozatal iránti kérelem útján a Bírósághoz forduljanak. A román bíróságok e tekintetben fennálló hatáskörének hiánya tehát egyáltalán nem érinti a Bizottság arra vonatkozó hatáskörét, hogy a csatlakozást követően nyújtott kártérítést az állami támogatásokra vonatkozó jog alapján vizsgálja. Amint arra a Bizottság helyesen rámutat, e hatáskört kizárólag a támogatás indoka határozza meg, amely abban az időpontban keletkezik, amikor a kártérítéshez való jogot kellő bizonyossággal elismerik.

137. Ennélfogva a fellebbezés első két jogalapjának véleményem szerint helyt kell adni.⁵¹

138. Mivel ezen elemzés lehetővé teszi annak megállapítását, hogy a Bizottság hatáskörrel rendelkezik a szóban forgó kártérítésnek az EUMSZ 108. cikk szerinti vizsgálatára, következésképpen el kell utasítani a T-704/15. sz. ügyben benyújtott megsemmisítés iránti kereset keretében az első fokon felhozott első jogalap első részét, valamint a T-624/15. és a T-694/15. sz. ügyben felhozott második jogalap első részét.

2. A fellebbezés harmadik jogalapjáról: az EUMSZ 107. cikk értelmében vett előny fennállása

139. Harmadik jogalapjával a Bizottság azt állítja, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot, amikor tévesen értelmezte az „előny” fogalmát, és nem válaszolt a megtámadott határozatban az ilyen előny fennállásának bizonyítása érdekében előadott valamennyi érvre.

⁵¹ A Bizottság által a fellebbezés második jogalapjában kifejtett érvelés lényegében azon az előfeltevésen alapul, hogy még ha az intézkedést úgy is kell tekinteni, hogy azt a csatlakozást megelőzően nyújtották, az uniós jog mégis alkalmazandó volt, mivel a kártérítés kifizetése egy korábban keletkezett helyzet jövőbeli hatásának tekinthető. Úgy vélem, hogy a Törvényszék tévesen határozta meg a támogatás nyújtásának időpontját a csatlakozás előtti időpontban, mivel az valójában a választottbírósági ítélet meghozatalával és annak Románia általi végrehajtásával következett be. Nem szükséges meghatározni, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta-e a jogot, amikor úgy ítélte meg, hogy a kártérítés kifizetése nem jelenti valamely korábbi helyzet jövőbeli hatását, és hogy az uniós jog tehát nem alkalmazandó.

140. A Törvényszék a megtámadott ítélet 103. pontjában rámutatott, hogy az Asteris és társai ítéletből⁵² eredő ítélkezési gyakorlat értelmében egy elszenvedett kár megtérítése nem tekinthető az EUMSZ 107. cikk értelmében vett támogatásnak, feltéve, hogy e kártérítés nem egy jogellenes vagy összeegyeztethetetlen támogatás visszavonása miatti kártérítéshez vezet.⁵³ A Törvényszék szerint nem ez a helyzet.

141. Egyrészt a Törvényszék a megtámadott ítélet 104. és 105. pontjában megállapította, hogy mivel az első megsemmisítési jogalpból az következik, hogy az uniós jog nem volt alkalmazandó a szóban forgó kártérítésre, és mivel a Bizottság nem rendelkezett hatáskörrel annak vizsgálatára, e kártérítés nem tekinthető egy jogellenes vagy összeegyeztethetetlen támogatás visszavonása miatti kártérítésnek.

142. Másrészt a Törvényszék a megtámadott ítélet 106–108. pontjában pontosította, hogy a szóban forgó kártérítés a csatlakozást megelőző olyan időszakra vonatkozott, amelynek során az uniós jog nem volt alkalmazandó, így a felperesek ezen időszak tekintetében hivatkozhatnak az Asteris és társai ítéletből eredő ítélkezési gyakorlatra.⁵⁴ Márpedig a Bizottság a vitatott határozatban nem tett különbséget a csatlakozást megelőző és azt követő időszakok között. Ebből következik, hogy a vitatott határozat jogellenes, amennyiben a kártérítés megítélése abban „előnynek” minősül, legalábbis a csatlakozást megelőző időszak vonatkozásában.

143. E tekintetben rámutatok, hogy a megtámadott ítélet indokolása bizonyos ellentmondást tartalmaz azon kérdést illetően, hogy a Bizottság helyesen állapította-e meg az EUMSZ 107. cikk értelmében vett előny fennállását a European Food és társai, valamint Viorel Micula és társai tekintetében. A Törvényszék ugyanis egyrészt rámutatott, hogy nem áll fenn előny az uniós jognak a szóban forgó kártérítésre való alkalmazhatatlansága miatt, másrészt pedig elismerte, hogy az ténylegesen alkalmazandó, amennyiben a kártérítés az EGO-knak a csatlakozást követő időszakra történő visszavonására vonatkozik. Nem látom tehát egyértelműen a Törvényszék azon érvelésének alapjait, amelyek alapján e jogalpnak helyt adott.

144. Ezenkívül úgy tűnik számomra, hogy e két indok téves jogalkalmazáson alapul.

145. Először is, amennyiben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság nem állapíthatta meg érvényesen az EUMSZ 107. cikk értelmében vett előny fennállását, mivel nem rendelkezett hatáskörrel a kártérítésnek az állami támogatások joga alapján történő vizsgálatára, meg kell állapítani, hogy ez az érvelés kizárólag egy téves előfeltevésen alapul. Amint azt az első két fellebbezési jogalap vizsgálata keretében bemutattam, az uniós jog alkalmazandó volt, és a Bizottság a szóban forgó kártérítés tekintetében hatáskörrel rendelkezett, mivel azt Románia uniós csatlakozását követően ítélték meg.

146. A Törvényszék tehát, anélkül, hogy tévesen alkalmazta volna a jogot, pusztán ezen az alapon nem állapíthatta meg, hogy a szóban forgó kártérítés nem tekinthető egy jogellenes vagy összeegyeztethetetlen támogatás visszavonása miatt keletkezett kár megtérítésének.

⁵² 1988. szeptember 27-i ítélet (106/87–120/87, EU:C:1988:457).

⁵³ 1988. szeptember 27-i Asteris és társai ítélet (106/87–120/87, EU:C:1988:457, 23. és 24. pont). Lásd továbbá: Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok Atzeni és társai egyesített ügyekre vonatkozó indítványa (C-346/03 és C-529/03, EU:C:2005:256, 198. pont).

⁵⁴ 1988. szeptember 27-i ítélet (106/87–120/87, EU:C:1988:457).

147. Másodsor, azon érvet illetően, amely szerint a kártérítésnek a csatlakozást megelőző időszakra vonatkozó része az Asteris és társai ítéletből⁵⁵ eredő ítélkezési gyakorlat hatálya alá tartozik, számomra úgy tűnik, hogy egy ilyen elem releváns az előny fennállásának elemzése során. Úgy értelmezem a Törvényszék érvelését, hogy az kimondja, hogy a szóban forgó kártérítés nem tekinthető egy jogellenes támogatás visszaállításának, amennyiben a csatlakozást megelőzően nem lehetett megállapítani az EUMSZ 107. cikk értelmében vett állami támogatás fennállását, mivel az uniós jog még nem volt alkalmazandó.

148. Bár egyértelmű, hogy azon időpont meghatározása érdekében, amikor az intézkedést nyújtották, az intézkedés EUMSZ 107. cikk értelmében vett állami támogatásnak való minősítésének szakaszában kizárólag annak az időpontnak van jelentősége, amikor a kártérítéshez való jogot megadták, ezen intézkedés – vagyis a Románia által a választottbírószági ítéletet követően fizetett kártérítés – sajátos jellegének hatása lehet különösen az Asteris és társai ítéletből⁵⁶ eredő ítélkezési gyakorlat alkalmazása szempontjából.

149. Ugyanakkor, amint arra a Bizottság hivatkozik, ezen ítélkezési gyakorlat alkalmazása a jelen ügy körülményei között nem kizárólag attól függ, hogy a kártérítés egy olyan intézkedés visszaállításához vezet-e, amely az EUMSZ 107. cikk értelmében vett állami támogatásnak minősíthető, vagy sem, a csatlakozást megelőzően. A vitatott határozatban ugyanis a Bizottság kizárta, hogy ez az ítélkezési gyakorlat – a tagállamok polgári jogi felelősségére vonatkozó általános nemzeti szabályokon kívül⁵⁷ – alkalmazható lenne egy választottbírószági eljárásra, és arra a tényre is támaszkodott, hogy az EGO alapján nyújtott ösztönzőket a román versenytanács az 1995. évi megállapodás alapján „támogatásnak” minősítette.⁵⁸

150. Márpedig, függetlenül attól, hogy e két elem megalapozott-e, megjegyzem, hogy a Törvényszék csak azon indokok egyikének jogszerűségét vizsgálta meg, amelyek alapján a Bizottság figyelmen kívül hagyta az Asteris és társai ítéletből eredő ítélkezési gyakorlatot,⁵⁹ és ebből azt a következtetést vont le, hogy az valójában alkalmazandó.

151. Ez alapján úgy vélem, hogy a Törvényszék téves jogalkalmazás nélkül nem állapíthatta meg a Bizottság határozatának jogellenességét az „előnyként” való minősítést illetően anélkül, hogy egyidejűleg ellenőrizte volna, hogy a Bizottság tévesen mellőzte-e az Asteris és társai ítéletből⁶⁰ eredő ítélkezési gyakorlat alkalmazását egyrészt a kártérítés megítélésének alapja, másrészt pedig azon tény miatt, hogy az EGO-t a román versenytanács az 1995. évi megállapodás alapján „állami támogatásnak” minősítette.

152. A fentiek összességéből következik, hogy a fellebbezés harmadik jogalapjának véleményem szerint helyt kell adni.

153. E megfontolások összességére tekintettel úgy vélem, hogy a megtámadott ítélet hatályon kívül kell helyezni, el kell utasítani a T-704/15. sz. ügyben felhozott első jogalap első részét, valamint a T-624/15. és a T-694/15. sz. ügyben felhozott második jogalap első részét, és a T-624/15., T-694/15. sz. és a T-704/15. sz. egyesített ügyeket vissza kell utalni a Törvényszék elé, hogy az határozzon a fennmaradó jogalapokról.

⁵⁵ 1988. szeptember 27-i ítélet (106/87–120/87, EU:C:1988:457).

⁵⁶ 1988. szeptember 27-i ítélet (106/87–120/87, EU:C:1988:457).

⁵⁷ A vitatott határozat (101) és (102) preambulumbekzdése.

⁵⁸ A vitatott határozat (105)–(107) preambulumbekzdése.

⁵⁹ 1988. szeptember 27-i ítélet (106/87–120/87, EU:C:1988:457).

⁶⁰ 1988. szeptember 27-i ítélet (106/87–120/87, EU:C:1988:457).

VII. Végkövetkeztetés

154. A fenti megfontolások tükrében azt javaslom, hogy a Bíróság:

- utasítsa el a csatlakozó fellebbezést,
- helyezze hatályon kívül az Európai Unió Törvényszékének 2019. június 18-i European Food SA és társai kontra Bizottság ítéletét (T-624/15, T-694/15 és T-704/15, EU:T:2019:423),
- utasítsa el a T-624/15. és a T-694/15. sz. ügyben felhozott második jogalap első részét, valamint a T-704/15. sz. ügyben felhozott első jogalap első részét,
- utalja vissza a T-624/15., T-694/15. és T-704/15. sz. egyesített ügyeket a Törvényszék elé, hogy az határozzon a fennmaradó jogalapokról.